

การสร้างสรรค์หนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับ เยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ธิติมา อ่องทอง*

Received : December 2, 2021

Revised : May 10, 2022

Accepted : May 15, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์หนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาและสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร การสำรวจข้อมูลภาคสนามโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นสื่อนวัตกรรมในรูปแบบของหนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผลจากการวิจัย พบว่า การสร้างสรรค์หนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดแนวความคิดและรูปแบบ เป็นการสร้างหนังสือที่มีเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความรู้ในเรื่อง “โขน” ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือภาพที่มีการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบของวีดิทัศน์เข้ามาผสมผสานด้วยการใช้งานผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด 2) การกำหนดและนำเสนอเนื้อหา มีการกำหนดเนื้อหาสาระทางวิชาการ ประกอบด้วย 8 หัวข้อ ได้แก่ โขนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ การกำเนิดโขน ประเภทการแสดงโขน การแสดงโขนในยุคปัจจุบัน ตัวละครในการแสดงโขน ลวดลายของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน อาวุธ

ผู้รับผิดชอบบทความ : ธิติมา อ่องทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ E-mail : thitima.bpi@gmail.com

* อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ในการแสดงโขน และเครื่องประกอบการแสดงโขน โดยนำเสนอเนื้อหาผ่านข้อความ ภาพ สัญลักษณ์ และ ทัศนศิลป์บรรยายภาษามือ 3) การออกแบบองค์ประกอบหนังสือใช้แนวคิดเชิงอนุรักษ์ในการนำเสนอภาพและ ข้อความเกี่ยวกับการแสดงโขนในเรื่องลักษณะเด่นทางกายภาพให้มีความถูกต้องตามรูปแบบและจารีตของ การแสดงโขนร่วมกับแนวคิดความงามทางด้านทัศนศิลป์เพื่อสร้างความสนใจและจูงใจผู้อ่าน 4) การสร้างสรรค์ ทัศนศิลป์บรรยายภาษามือ เพื่อบรรยายเนื้อหาประกอบการอ่าน โดยจัดทำเป็นทัศนศิลป์สั้น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้ ศึกษาและเพิ่มความเข้าใจได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : หนังสือภาพ / โขน / เยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

The Creation of Picture Book, Titled “Khon : The Intangible Cultural Heritage of Humanity” for Hearing Impaired Youths

Thitima Ongthong*

Abstract

This study aimed to create a picture book titled “Khon : The Intangible Cultural Heritage of Humanity” for hearing-impaired youths. It was conducted by qualitative research procedures such as gathering information from studies and surveying documentary papers, on-site surveying by content analysis, and after that, the researcher established the innovative medium of a picture book titled “Khon : The Intangible Cultural Heritage of Humanity” for Hearing Impaired Youths.

The study found that the creation of a picture book titled “Khon : the Intangible Cultural Heritage of Humanity” for hearing-impaired youths consisted of four elements, such as: 1) the definition of concept and model, to create a book that promotes the knowledge of “Khon” using printing media in the form of a picture book publication that uses technology in the form of video to combine with the use of QR code scanning; 2) the content definition and presentation, where the media put eight academic contents such as: “Khon : The Intangible Cultural Heritage of Humanity”, the origin of “Khon”, the types of “Khon”, the “Khon” in modern times, the characters, the design of costumes, weapons, and equipment. The contents were presented via texts, photos, symbols, and sign language videos; 3) the design of the photo book’s elements, applied by the conservative concept of presentation of pictures and messages about Khon, presenting the outstanding identity of Khon in the traditional way together with the concept of visual aesthetic to attract the readers’ attention; and 4) the creation of sign language videos, to explain the content while reading, using short videos to learn and increase the understanding of the reader.

Corresponding Author : Thitima Ongthong, Angthong College of Dratic Arts, Bunditpatanasilpa Institute, Bangkeaw, Meung Angthong, E-mail : thitima.bpi@gmail.com

Keywords : Picture Book / Khon / Hearing Impaired Youths

* Full-time lecturer, Position, College of Dratic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

1. บทนำ

การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการเป็นการมุ่งเน้นพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมและมีความสุขเช่นเดียวกับคนทั่วไป สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ โดยสร้างความเป็นธรรมในการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงโอกาสที่เท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการในการศึกษาของเยาวชนคนไทยไม่ว่าจะเป็นผู้พิการหรือบุคคลปกติ เมื่อมีการเพิ่มพูนความรู้หรือโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนปกติแล้ว ผู้เรียนที่มีข้อจำกัดหรือกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษก็ควรได้รับโอกาสเหล่านั้นด้วยเช่นกัน

จากรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ข้อมูลเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2562) พบว่า ผู้พิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายมีจำนวนคนมากเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 18.65 ของผู้พิการทั้งหมดในประเทศไทย โดยมีผู้พิการทางการได้ยินที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษา (แรกเกิด - 21 ปี) จำนวน 12,955 คน คิดเป็นร้อยละ 8.45 ของจำนวนคนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษาทั้งหมด 153,194 คน และในปัจจุบันมีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินรวมทั้งสิ้น 30 แห่งทั่วประเทศไทย

ในด้านการศึกษสามารถจัดกลุ่มผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินว่าเป็นกลุ่มผู้ที่มีความจำกัดทางร่างกาย แบ่งได้เป็นกลุ่มหูหนวกและหูตึง ซึ่ง

บางครั้งอาจมีความบกพร่องทางการพูดร่วมด้วย จากข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ประสบปัญหาด้านการเรียนรู้ โดยมักจะพบปัญหาทางด้านความสามารถในการเข้าใจด้านภาษา การเขียนหนังสือผิด เขียนกลับคำ หรือใช้ภาษาเขียนผิดพลาด รวมถึงมีความรู้ในคำศัพท์น้อย (Thirajit, 2002, pp. 41-47) กล่าวได้ว่า การสูญเสียการได้ยินเป็นอุปสรรคทำให้มีพัฒนาการทางภาษาล่าช้ากว่าเด็กปกติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการฟัง การพูด การอ่าน หรือการเขียน (Saksiriphol, 2010, p. 2) ดังนั้น วิธีสอนที่ใช้สอนจึงแตกต่างจากการสอนโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม นอกจากวิธีสอนที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพแล้ว สื่อการศึกษาก็เป็นอีกเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถสร้างการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้เป็นอย่างดี โดยสื่อการศึกษาที่มีความเหมาะสมประเภทหนึ่งก็คือ สื่อประเภทภาพ เนื่องจากปัญหาการไม่ได้ยินทำให้ต้องใช้ประสาทสัมผัสในด้านอื่นมาชดเชย ซึ่งประสาทสัมผัสที่สำคัญมากที่สุดคือ การมองเห็น จึงทำให้เยาวชนกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ช่างสังเกต และพบว่าการวาดภาพมักเป็นการเลียนแบบและมีรายละเอียดมาก สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นทางการเห็นหรือมีสายตาที่ดี (Niyomthum, 2007)

นอกจากนี้เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในเรื่องการวิจัย การสร้างผลงานสร้างสรรค์ต่อยอดงานศิลป์ การบริการวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม และการสืบสานศิลปวัฒนธรรม ประกอบกับประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยทางด้านการศึกษานาฏศิลป์ไทยและการแสดงโขน ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะส่งเสริมความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้กับกลุ่มเยาวชนผู้ที่มีความบกพร่อง

ทางการไถ่ยืม ในเรื่อง “โขน” ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ และเป็นศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ชั้นสูงที่มีมาแต่โบราณ การแสดงโขนสามารถสื่อให้เห็นศิลปวัฒนธรรมของไทยได้อย่างหลากหลาย ไม่เป็นเพียงศิลปะการแสดงเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่สามารถรับรู้และสัมผัสกับความเป็นไทย (Thainess) ได้จากการแสดงโขนอีกด้วย ประกอบกับ ใน พ.ศ. 2561 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศรับรองการขึ้นบัญชี “การแสดงโขนในประเทศไทย” ในรายการตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ ทำให้มีการส่งเสริมและผลักดันให้เด็กและเยาวชนของไทยตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมของการแสดงโขนมากขึ้น หากแต่สื่อสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินยังมีจำนวนน้อย

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโขนสำหรับกลุ่มเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยบูรณาการความรู้เรื่องโขน ในหัวข้อที่เกี่ยวกับความเป็นมาของการแสดงโขน ประเภทการแสดงโขน ตัวละคร เครื่องแต่งกาย อาวุธ และเครื่องประกอบการแสดงโขน กับการสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือภาพ สามารถเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เยาวชนผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้ได้เข้าถึงความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชาติในเรื่องการแสดงโขนได้ง่าย โดยสามารถใช้อ่านเพื่อเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนความทัดเทียมของเยาวชนผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้ได้มีโอกาสเข้าถึงวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติเช่นเดียวกับคนทั่วไป รวมถึงสามารถเป็นแนวทางในการสร้างสื่อการเรียนรู้

ทางด้านนาฏศิลป์สำหรับครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจทั่วไป ในระบบการศึกษา ทั้งในรูปแบบการศึกษาพิเศษ การเรียนรวม และการเรียนแบบปกติได้

2. วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสรรค์หนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในกระบวนการศึกษาค้นคว้า การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ ในเรื่องผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การแสดงโขน และการสร้างสรรค์หนังสือภาพ และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยแบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูล

เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องในเรื่องผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การแสดงโขน และการสร้างสรรค์หนังสือภาพ ซึ่งประกอบด้วยวิธีการดังนี้

1) การศึกษาและสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร

ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเอกสารและสื่อสารสนเทศ

- การศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความ และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งประเด็นการสำรวจข้อมูลเชิงเอกสารออกเป็นประเด็นหลัก ๆ ได้แก่ บริบทเกี่ยวกับผู้พิการทางการได้ยิน การแสดงโขน แนวคิดการสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือภาพ แนวคิดทางทัศนศิลป์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- การศึกษาสื่อสารสนเทศ ผู้วิจัยศึกษาสื่อสารสนเทศที่เกี่ยวกับนวัตกรรมสื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2) การสำรวจข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์และการสังเกต

- การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู หรืออาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู หรืออาจารย์ทางด้านโสตศึกษาหรือการศึกษาพิเศษ และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู หรืออาจารย์ทางด้านทัศนศิลป์ เพื่อสำรวจข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์หนังสือภาพ เรื่อง โขน สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน ในด้านออกแบบและโครงสร้างด้านเนื้อหา การออกแบบสร้างสรรค์องค์ประกอบและรูปเล่มของหนังสือภาพ ตลอดจนด้านคุณค่าและการใช้งานหนังสือภาพ

- การสังเกต ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสังเกตการเรียนการสอนเยาวชนผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และกระบวนการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ภาษามือของครูผู้สอน ณ โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์

3) ประชากรในการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์แบบรายบุคคล ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ครั้งละไม่เกิน 30 นาที ใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง สามารถแบ่งกลุ่มการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู หรืออาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านการแสดงโขน และ 2) เป็นผู้ที่ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย จำนวน 8 คน

- ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู หรืออาจารย์ทางด้านโสตศึกษาหรือการศึกษาพิเศษ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และ 2) เป็นผู้ที่ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย จำนวน 6 คน

- ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู หรืออาจารย์ทางด้านทัศนศิลป์ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก 1) เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านการออกแบบภาพ และการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ และ 2) เป็นผู้ที่ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย จำนวน 5 คน

4) เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่

- แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ครู หรืออาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ ที่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทยและการแสดงโขน

- แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ครู หรืออาจารย์ทางด้านโสตศึกษาหรือการศึกษาพิเศษ ที่มีความรู้ทางด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

- แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 3 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ครู หรืออาจารย์ทางด้านทัศนศิลป์ ที่มีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ การออกแบบภาพ และการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์และนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ทั้งนี้ค่า IOC ที่ได้เท่ากับ 1.00 ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ชุด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ ทางด้านโสตศึกษาหรือการศึกษาพิเศษ

และด้านทัศนศิลป์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของหนังสือภาพต่อไป

5) การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเอกสาร และสื่อสารสนเทศ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต ในเรื่องการแสดงโขน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แนวคิดการสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือภาพ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการสร้างสรรค์หนังสือภาพ เรื่อง โขนสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์หนังสือภาพในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการสร้างหนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วยวิธีการดังนี้ การกำหนดแนวความคิดและรูปแบบ การกำหนดและนำเสนอเนื้อหา การออกแบบองค์ประกอบหนังสือ และการสร้างสรรค์วิดิทัศน์บรรยายภาษามือ

งานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์หนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้รับการรับรองจากจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา วันที่รับรอง 30 กันยายน พ.ศ. 2563 วันที่หมดอายุ 30 กันยายน พ.ศ. 2564 เลขที่ใบรับรอง HE-108-2563

4. ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย พบว่า หนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นำเสนอในรูปแบบของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการบูรณาการศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ ทัศนศิลป์ โสตศึกษา ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยด้วย นับเป็นสื่อที่ช่วยให้เยาวชนผู้พิการทางการได้ยินได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแสดงโขนได้อย่างรวดเร็วและง่ายต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น โดยนวัตกรรมนี้สามารถนำเสนอและสื่อความเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงโขนผ่านการสร้างสรรค์องค์ประกอบนวัตกรรม ทั้งสิ้น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดแนวความคิดและรูปแบบ การกำหนดและนำเสนอเนื้อหา การออกแบบองค์ประกอบหนังสือ และการสร้างสรรค์วิดิทัศน์บรรยายภาษามือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การกำหนดแนวความคิดและรูปแบบ

การสร้างสรรค์หนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่มีเนื้อหารายละเอียดที่ส่งเสริมความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้กับกลุ่มเยาวชนในเรื่อง “โขน” อันเป็นนาฏกรรมที่สำคัญของชาติไทย และนับเป็นศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ชั้นสูงที่ได้รับการประกาศรับรองการขึ้นบัญชี “การแสดงโขนในประเทศไทย” ในรายการตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ จากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เป็นรายการแรกของประเทศไทย โดยมีแนวความคิดที่มุ่งหวังให้เยาวชนสามารถศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเองได้อย่าง

สะดวกและง่ายต่อการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของศิลปะการแสดงโขน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนความทัดเทียมของเยาวชนผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้ได้มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลความรู้ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติเช่นเดียวกับเยาวชนทั่วไป นับเป็นการสร้างความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในสังคมไทย เนื่องจากเยาวชนกลุ่มผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนี้ เป็นอีกหนึ่งกำลังที่สำคัญของชาติเช่นเดียวกับเยาวชนทั่วไป ที่สามารถอนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติต่อไปได้ อีกทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจต่อการจัดการเรียนนาฏศิลป์ไทยสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินว่าเป็นผู้มีสติปัญญาและความสามารถในการเรียนรู้ได้เหมือนกับเยาวชนทั่วไป หากแต่จำเป็นต้องมีสื่อและวิธีการสอนที่มีความเหมาะสมกับปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดทางร่างกายของผู้เรียน ดังนั้น การสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมจึงเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ขาดไม่ได้ ดังนั้น การสร้างสรรค์หนังสือภาพนี้จึงเป็นการนำเสนอองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ในมิติใหม่ให้มีความน่าสนใจ ดึงดูดใจ และสร้างความเข้าใจให้กับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับห้องเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบพิเศษ การจัดการศึกษาแบบการเรียนรวม และการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนปกติได้อีกด้วย ตลอดจนสามารถเป็นต้นแบบของสื่อการเรียนรู้และแนวทางในการสร้างสื่อการเรียนรู้ให้กับคณาจารย์ นิสิตนักศึกษา ศิลปิน และผู้ที่สนใจที่จะศึกษาต่อไป

หนังสือภาพนี้เป็นผลงานในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือภาพ โดยมีลักษณะเป็นภาพ

วาดสำหรับสื่อถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการแสดงโขนร่วมกับการเขียนภาษาเขียนแบบปกติ โดยสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในรูปแบบของหนังสือภาพที่มีลักษณะเป็นภาพวาดสร้างสรรค์ศิลปะไทยร่วมสมัย มีสีสัน การจัดวางองค์ประกอบ และรายละเอียดของภาพวาดที่สามารถเข้าใจและเหมาะสมต่อการจดจำ ตลอดจนมีการนำเทคโนโลยีในรูปแบบของวิดิทัศน์เข้ามาผสมผสานด้วยการใช้งานผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด (QR Code) โดยหนังสือภาพประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ 1) เนื้อหา 2) ภาพและสัญลักษณ์ และ 3) วิดิทัศน์ภาษามือ

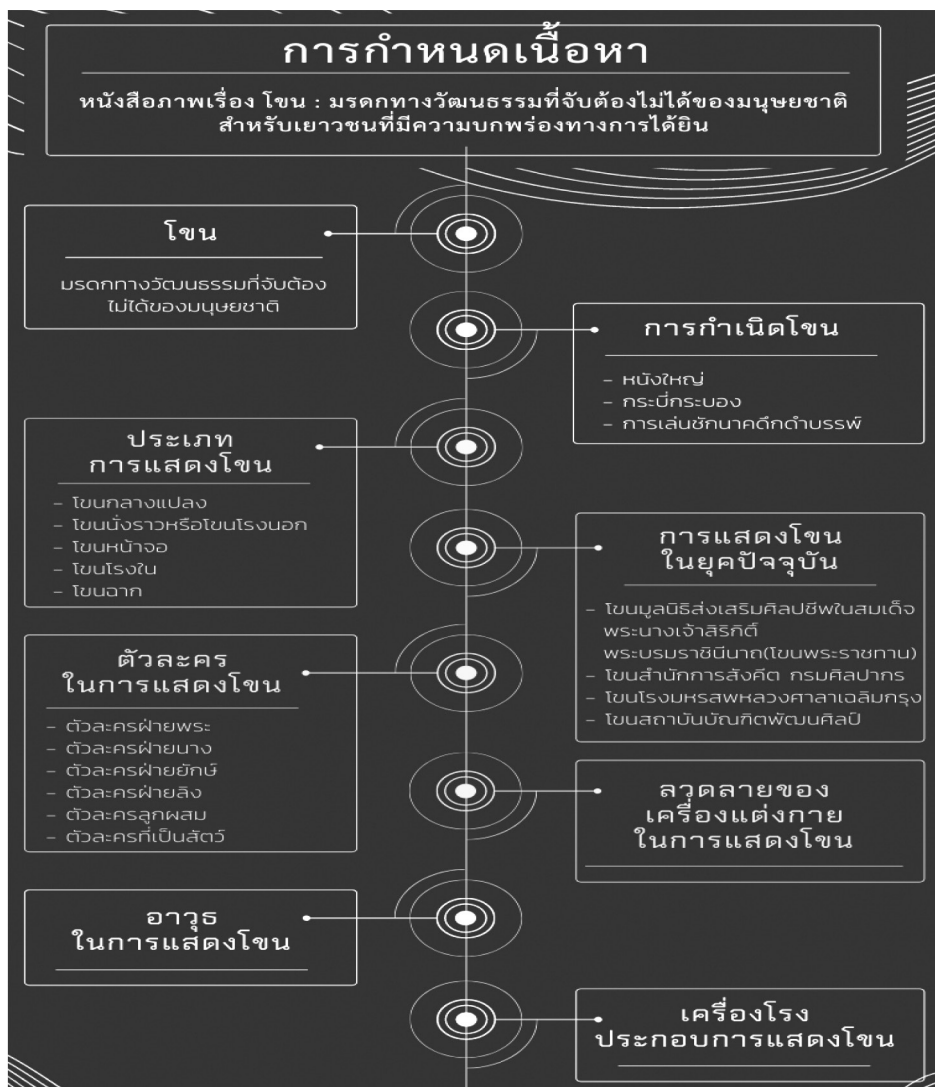
4.2 การกำหนดและนำเสนอเนื้อหา

จากการศึกษาข้อมูลและการวิเคราะห์หาคำสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาหนังสือภาพเรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบเนื้อหาหนังสือภาพเล่มนี้ โดยมีการกำหนดเนื้อหาและการนำเสนอเนื้อหา ดังนี้

1) การกำหนดเนื้อหา ผู้วิจัยคัดเลือกเนื้อหาที่เป็นองค์ความรู้เชิงวิชาการทางด้านทฤษฎีเป็นหลัก โดยสอดคล้องกับองค์ความรู้ทางด้านการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการแสดงโขนผ่านภาพประกอบ เพื่อให้หนังสือภาพมีเนื้อหาที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันได้อย่างถูกต้อง มีการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายและไม่สับสนกับข้อมูลที่มีจำนวนมาก โดยการใช้แนวคิดกระบวนการวิเคราะห์งาน (Task analysis) ซึ่งเป็นกระบวนการที่แยกงานออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ และมีความต่อเนื่องกัน โดยมีการจัดลำดับขั้นตอนย่อยเหล่านั้น ประกอบกับการอธิบายขั้นตอนของงาน ดังนั้น ผู้วิจัย

จึงได้มีการจัดหมวดหมู่ และลำดับข้อมูลโดยแยกย่อยเนื้อหาให้สั้นและเล็กลง ซึ่งมีการจัดหมวดหมู่ออกเป็น 8 หัวข้อ ดังนี้ โขนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ การกำเนิดโขน ประเภทการแสดงโขน การแสดงโขนในยุคปัจจุบัน ตัวละครในการแสดงโขน ลวดลายของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน อาวุธในการแสดงโขน และเครื่องประกอบการแสดงโขน

นอกจากเนื้อหาเชิงทฤษฎีดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้สอดแทรกองค์ความรู้ทางการปฏิบัติกระบวนการทำรำที่ถูกต้องตามหลักการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ของตัวละครในการแสดงโขน และการอนุรักษ์จารีตประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงโขนไม่ว่าจะเป็นจารีตการแสดง จารีตของเครื่องแต่งกายต่าง ๆ ผ่านภาพประกอบ โดยคำนึงถึงความถูกต้องตามหลักการและจารีตนาฏศิลป์ไทย

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือภาพ

2) **การนำเสนอเนื้อหา** จากการศึกษาการเรียนรู้และรับรู้ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้วิจัยเลือกวิธีการนำเสนอเนื้อหา 3 องค์ประกอบ ได้แก่

- **ข้อความ** เป็นการบรรยายเนื้อหาหลักด้วยตัวอักษรภาษาไทยที่เป็นภาษาเขียนแบบปกติ การเขียนข้อความจะแบ่งเป็นข้อความสั้น ๆ โดยแยกใจความสำคัญของแต่ละเรื่องออกเป็นข้อย่อย เพื่อไม่ให้ข้อความที่นำเสนอแต่ละเรื่องมีความยาวต่อเนื่องกันจนมากเกินไป ซึ่งข้อความที่มีความยาวมาก ๆ นั้น อาจทำให้เกิดอุปสรรคในการอ่านและส่งผลต่อการเข้าใจของผู้อ่านได้

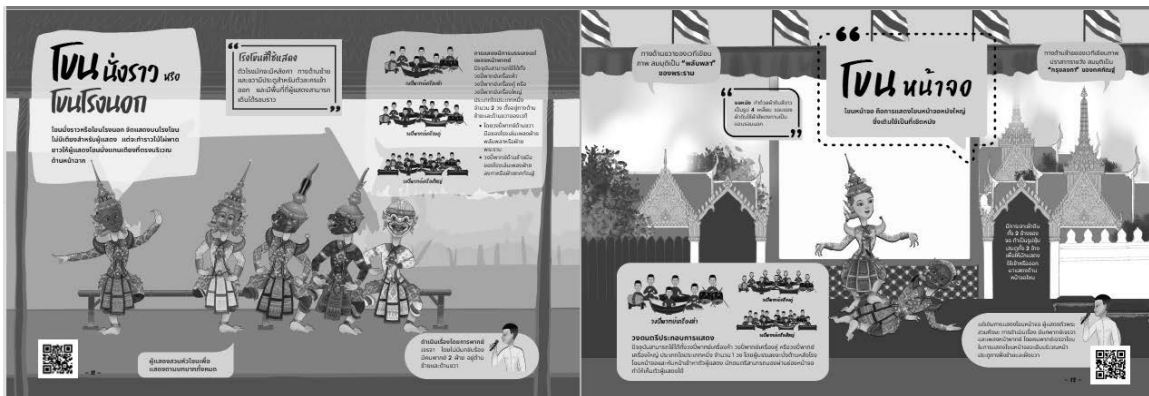
- **ภาพและสัญลักษณ์** มีลักษณะเป็นการนำเสนอด้วยภาพเขียนและภาพสัญลักษณ์เพื่อสนับสนุนข้อความ ทำให้การสื่อความนั้นเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น กล่าวคือ หากอ่านข้อความที่มีเนื้อหาที่ยาก ไม่สามารถเข้าใจได้ด้วยการอ่านข้อความเพียงอย่างเดียว สามารถที่จะดูภาพประกอบหรือสัญลักษณ์ประกอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจหรือเกิดจินตนาการได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ภาพเขียนและภาพ

สัญลักษณ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นนี้จึงต้องมีความสอดคล้องและสนับสนุนข้อความ

- **วิดิทัศน์ภาษามือ** การจัดทำวิดิทัศน์การบรรยายภาษามือประกอบหนังสือภาพนี้ ได้มีการออกแบบสร้างสรรค์ภาษามือขึ้นใหม่ โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านโสตศึกษาที่มีประสบการณ์และได้รับการยอมรับทางด้านภาษามือ คือ คุณครูญาติ ชินะโชติ ครูผู้ทรงคุณค่าแห่งแผ่นดิน และคณะครูโรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ การประดิษฐ์ทำภาษามือที่ใช้ในงานวิจัยเล่มนี้ ผู้ออกแบบได้นำข้อมูลของนักวิชาการด้านภาษามือและผู้พิการทางการได้ยินมาใช้ในการประดิษฐ์ทำภาษามือเกี่ยวกับการแสดงโขน รูปแบบการแสดงตัวละคร เครื่องแต่งกาย สิ่งของประกอบการแสดง การประดิษฐ์ทำภาษามือในครั้งนี้มีหลักการคือ การตั้งชื่อจากลักษณะเด่นทางกายภาพ การตั้งชื่อจากลักษณะเด่นของเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ การตั้งชื่อจากลักษณะเด่นร่วมกับตัวอักษร เพื่อให้เข้าใจความหมายได้ง่ายและชัดเจน

ภาพที่ 2 หน้าปกหนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ”

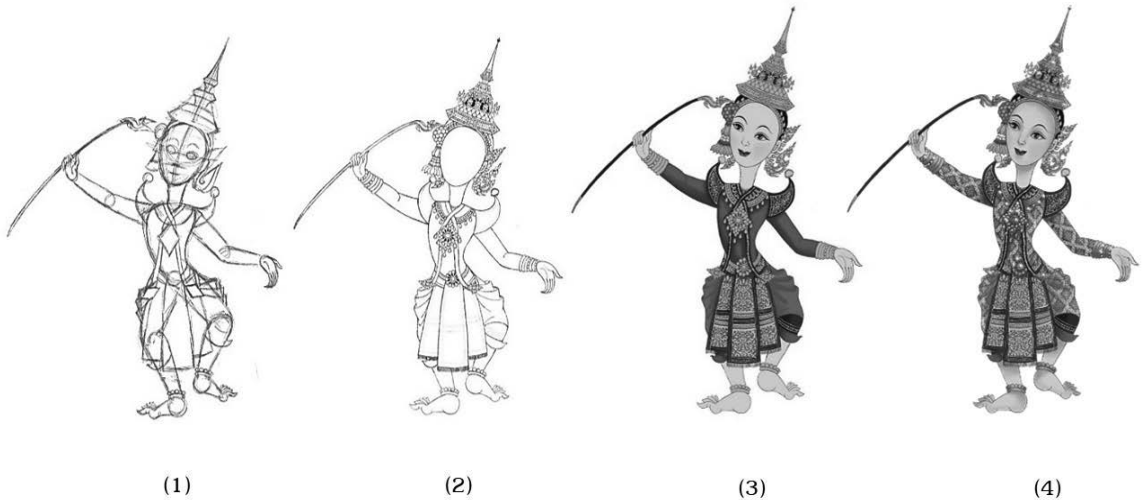

ภาพที่ 3 ตัวอย่างเนื้อหา ในหนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ”

4.3 การออกแบบองค์ประกอบหนังสือ

การออกแบบรูปเล่มหนังสือใช้กระดาษอาร์ตด้าน (Art paper matt) น้ำหนัก 157 แกรม ซึ่งเป็นกระดาษที่เหมาะสมสำหรับงานสิ่งพิมพ์ที่มีภาพและสีจำนวนมาก ทำให้มีความคมชัดและมีสีสันสดใส ขนาดกระดาษที่ใช้คือ A4 ซึ่งเป็นขนาดมาตรฐานที่นิยมใช้ในงานเชิงวิชาการ และได้กำหนดการวางกระดาษแบบแนวนอนเพื่อให้มีพื้นที่ในการวางเนื้อหาที่เหมาะสมกับข้อความและภาพประกอบ โดยออกแบบให้หน้าปกเป็นแบบปกแข็งเพื่อความ

สวยงามและความคงทน ในการออกแบบผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเชิงอนุรักษ์ในการนำเสนอภาพและข้อความเกี่ยวกับการแสดงโขนในเรื่องลักษณะเด่นทางกายภาพ เช่น รูปแบบการแสดง สถานที่แสดง รูปลักษณะของตัวละคร ลักษณะและขนาดของอาวุธ และเครื่องประกอบการแสดง ตลอดจนลักษณะเด่นของเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ เป็นต้น ให้ความถูกต้องตามรูปแบบและจารีตของการแสดงโขน ร่วมกับแนวคิดความงามทางด้านทัศนศิลป์ เพื่อสร้างความสนใจและจูงใจผู้อ่าน

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการออกแบบภาพตัวละคร

ภาพที่ 5 ตัวอย่างการจัดองค์ประกอบเพื่อนำเสนอภาพและข้อความ

4.4 การสร้างสรรค์วิดิทัศน์บรรยายภาษามือ

การสร้างสรรค์วิดิทัศน์บรรยายภาษามือ เป็น วิดิทัศน์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อให้บรรยายเนื้อหาประกอบ การอ่านหนังสือภาพ เป็นองค์ประกอบเสริมเพื่อให้ ผู้อ่านได้ศึกษาเพื่อเพิ่มความเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดย จัดทำเป็นวิดิทัศน์สั้น ๆ ความยาวต่อวิดิทัศน์ ประมาณ 1-3 นาที เป็นการบรรยายหนึ่งวิดิทัศน์ต่อ หนึ่งเนื้อหา กล่าวคือมีการจัดทำให้สอดคล้องกับการ จัดหมวดหมู่และลำดับข้อมูลด้วยการแยกหัวข้อย่อย ของเนื้อหาในเล่มหนังสือภาพ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 26 วิดิทัศน์ ในแต่ละวิดิทัศน์บรรยายภาษามือนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนเปิด (Opening) คือ ส่วนที่นำก่อนเข้าสู่เนื้อหา 2) ส่วนเนื้อหา (Content) เป็นส่วนหลักในการนำเสนอประกอบด้วยภาพ

เคลื่อนไหวที่อธิบายเนื้อหาโดยล่ามภาษามือ พร้อมกับการขึ้นข้อความตัวอักษร สามารถศึกษาคำศัพท์ ภาษามือไปพร้อมกับภาษาเขียนได้ และ 3) ส่วนท้าย หรือส่วนจบ (Ending) ใช้เพื่อเป็นการปิดหรือจบ เนื้อหาในหัวข้อนั้น ๆ

การออกแบบวิดิทัศน์ภาษามือนี้นอกจาก จะช่วยเสริมความเข้าใจประกอบการอ่านจากหนังสือ ภาพแล้วยังสามารถฝึกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้ กับกลุ่มเป้าหมายด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยได้นำเทคโนโลยี แบบง่ายที่มีวิธีการใช้ไม่ซับซ้อนและสามารถใช้งาน ได้อย่างสะดวกมาใช้ โดยการจัดทำเป็นภาพคิวอาร์ โค้ด พร้อมจัดวางไว้ที่มุมด้านล่างของเล่มหนังสือ ภาพ ผู้อ่านสามารถใช้งานผ่านการสแกนด้วย โทรศัพท์มือถือเพื่อเข้าไปเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

ตารางที่ 1 โครงสร้างการสร้างสรรค์วีดิทัศน์บรรยายภาษามือ

ลำดับ	โครงสร้างวีดิทัศน์	ตัวอย่างภาพวีดิทัศน์
1.	ส่วนเปิด (Opening)	
2.	ส่วนเนื้อหา (Content)	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	โครงสร้างวีดิทัศน์	ตัวอย่างภาพวีดิทัศน์
3.	ส่วนจบ (Ending)	

5. อภิปรายผล

ผลการสร้างสรรค์หนังสือภาพ เรื่อง “โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นำเสนอในรูปแบบของสื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำเสนอ และสื่อความเกี่ยวกับเนื้อหาของการแสดงโขน ผ่านการสร้างสรรค์องค์ประกอบนวัตกรรม ทั้งสิ้น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดแนวความคิดและรูปแบบ การกำหนดและนำเสนอเนื้อหา การออกแบบ องค์ประกอบหนังสือ และการสร้างสรรควีดิทัศน์ บรรยายภาษามือ

การกำหนดแนวความคิดและรูปแบบของ ผลงานวิจัยนี้ ได้กำหนดให้รูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือภาพ ที่มีการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบ ของวีดิทัศน์เข้ามาผสมผสานด้วยการใช้งานผ่าน การสแกนคิวอาร์โค้ดในการออกแบบประกอบ ด้วย 3 ส่วนหลัก คือ 1) เนื้อหา 2) ภาพและสัญลักษณ์ 3) วีดิทัศน์ภาษามือ เพื่อให้เหมาะสมกับการ เรียนรู้ของเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการ ได้ยิน สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออัจฉริยะเพื่อสนับสนุน การสื่อสารสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการ

ได้ยิน โดยเชมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม และกรรณ จรรยา วุฒิวรรณ ที่พบว่า รูปแบบของสื่อแบบมัลติมีเดีย ที่มีตัวหนังสือ รูปภาพ และภาษามือ รวมกันทั้ง 3 อย่างจะมีส่วนช่วยให้เข้าใจเรื่องราวที่จะสอนได้ดี กว่าแบบตัวหนังสืออย่างเดียว หรือตัวหนังสือกับ ภาษามือ (Mingsiritham and Chanyawudhiwan, 2016)

การกำหนดและนำเสนอเนื้อหา พบว่า มี เนื้อหาที่เป็นองค์ความรู้เชิงวิชาการทางด้านทฤษฎี เป็นหลัก โดยสอดแทรกองค์ความรู้ทางด้านการ ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการแสดงโขนผ่านภาพประกอบ ที่ได้มีการจัดลำดับและหมวดหมู่ของข้อมูลออกเป็น 8 หัวข้อหลัก ได้แก่ โขน : มรดกทางวัฒนธรรมที่ จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ การกำเนิดโขน ประเภท การแสดงโขน การแสดงโขนในยุคปัจจุบัน ตัวละคร ในการแสดงโขน ลวดลายของเครื่องแต่งกายในการ แสดงโขน อาวุธในการแสดงโขน และเครื่องโรง ประกอบการแสดงโขน ซึ่งเนื้อหาที่นำเสนอนี้ สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม “โขน” ฉบับเยาวชน โดยกรมส่งเสริม วัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ องค์ความรู้เกี่ยวกับการแสดงโขนให้กับเยาวชน คนไทย โดยปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติโขน ความ

เป็นมาของเรื่องราวเกียรติ กำนัดโขน พัฒนาการแสดงโขน และการพัฒนาของการแสดงโขนในปัจจุบัน (Department of Cultural Promotion, 2018) แต่มีความแตกต่างเนื่องจากการออกแบบเนื้อหาในหัวข้ออื่น ๆ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่าควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครในการแสดงโขน ลวดลายของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน อาวุธในการแสดงโขน และเครื่องประกอบประกอบการแสดงโขน เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบของการแสดงได้มากขึ้น

การออกแบบองค์ประกอบหนังสือ มีการออกแบบภาพวาดในรูปแบบของจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ได้แก่ ภาพคน ภาพสถานที่ ภาพหุ่นนิ่ง ภาพสัญลักษณ์ ร่วมกับการออกแบบพื้นหลัง สีและรูปแบบตัวอักษร ตามหลักการองค์ประกอบของศิลปะคือทัศนธาตุ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ นอกจากนี้ยังได้นำแนวคิดอินโฟกราฟิกเพื่อจัดข้อมูลและภาพให้เยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถเข้าใจและจดจำได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง The use of visual art forms in teaching and learning in schools for the deaf in Ghana: Investigating the practice (การใช้รูปแบบศิลปะผ่านการมองเห็นเพื่อการสอนและการเรียนรู้ในโรงเรียนสำหรับนักเรียนผู้พิการทางการได้ยินในประเทศกานา) (2556) ของกิเดียน เควซี โอโบสุ (Gideon Kwesi Obosu) โจ อาดู-อาเยม (Joe Adu-Agyem) และนาน่า อาเฟีย โอโปกุ-อาซาระ (Nana Afia Opoku-Asare) ที่กล่าวไว้ว่า รูปแบบศิลปะที่มองเห็นได้นั้น สามารถเสริมสร้างการจดจำในนักเรียนผู้พิการทางการได้ยินซึ่งต้องพึ่งการสื่อสารด้วยการมองเห็นเป็นอย่างมากจึงจะเข้าใจสารที่จะ

สื่อมาถึงได้ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการพิเศษของผู้พิการทางการได้ยินในการสอนที่ผสมเอารูปแบบศิลปะต่าง ๆ เช่น รูปภาพ การจำลองภาพ และภาพเคลื่อนไหวให้ผลมากกว่าสื่อทางเสียงที่เคยใช้ในแง่ของความเหมาะสมนั้น การสอนผ่านวิธีการมองเห็นควรจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน (Obosu, et al., 2013)

การสร้างสรรคดีทัศน์บรรยายภาษามือเป็นส่วนที่เสริมจากเล่มหนังสือภาพ โดยการแปลงข้อมูลจากภาษาเขียนมาเป็นภาษามือ ในกรณีที่ที่ไม่สามารถอ่านคำศัพท์หรือเข้าใจความหมายที่ปรากฏในหนังสือฯ ได้ กล่าวได้ว่าเป็นสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ภาพวาด ภาพสัญลักษณ์ ตัวหนังสือ ร่วมกับภาษามือ ทำให้สามารถจดจำและเข้าใจได้ดีกว่าการอ่านจากหนังสือเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถอ่านและเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind map) ร่วมกับแบบฝึกประกอบภาษามือ (2553) ของ ดารณี ศักดิ์ศิริผล ที่ได้ทำการวิจัยการสอนโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิดร่วมกับแบบฝึกประกอบภาษามือเป็นการฝึกที่ใช้เทคนิคช่วยคิดและช่วยจำ งานวิจัยกล่าวถึงการจัดระบบความคิดในลักษณะของภาพในสมองประสานกับสัญลักษณ์ลายเส้น และตัวหนังสือ กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า หลังจากใช้วิธีการแผนที่ความคิดร่วมกับแบบฝึกประกอบภาษามือความสามารถอ่านและเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามตราตัวสะกดหลังการสอนด้วยวิธีดังกล่าวอยู่ในระดับดีมาก (Saksiriphol, 2010)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์หนังสือภาพ การกำหนดแนวความคิดและรูปแบบ การออกแบบเนื้อหา ตลอดจนการสร้างสรรค์องค์ประกอบและจัดทำรูปเล่มนี้ สามารถที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์และพัฒนาสื่อการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยได้ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงหรือนาฏศิลป์ไทยหัวข้ออื่น ๆ ได้ หากแต่การนำไปใช้ควรพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา แนวคิด หรือรูปแบบในการนำเสนอของสื่อ นั้น ๆ เพื่อความสมบูรณ์และประสิทธิภาพของผลงานที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ผลผลิตที่ได้จากการวิจัย คือ ต้นแบบหนังสือภาพ เรื่อง “โชน : มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ” สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นี้ สามารถนำไปดำเนินการวิจัยเพื่อหาคุณภาพผลงานโดยผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนทดลองใช้เพื่อทำการศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต่อการใช้นี้หนังสือภาพ เพื่อให้ได้แนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการ

สร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้ได้ผลดีมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการหาแนวทางในการสร้างสื่อในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของชาติต่อไปในอนาคตได้

2) จากการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาและค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยในเรื่องอื่น ๆ เนื่องจากสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินยังมีจำนวนน้อยและบางเรื่องยังไม่ปรากฏว่ามีการทำวิจัยมาก่อน นอกจากนี้ รูปแบบของสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นมีรูปแบบหลากหลาย หากมีการวิจัยสื่อที่มีการสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ จะเกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคตได้

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ 2564

References

- Department of Cultural Promotion. (2018). *"Khon" cultural heritage (for beginners)*. Bangkok: Department of Cultural Promotion. (in Thai).
- Mingsiritham, K., & Chanyawudhiwan, G. (2016). *A development of smart book to assist communication for hearing impaired students*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Niyomthum, S. (2007). *Visual art for special education*. Bangkok: Wankaew Printing Limited Partnership. (in Thai).
- Obosu, G.K., Adu-Agyem, J., & Opoku-Asare, N.A. (2013). The use of visual art forms in teaching and learning in schools for the deaf in Ghana: Investigating the practice. *International Journal of Innovative Research and Development*, 2(5), 408-422.
- Saksiriphol, D. (2010). *The development of reading and spelling skill for the students with hearing impairment in Pratom Suksa III through mind map and exercises with sign language*. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai).
- Thirajit, W. (2002). *Education for children with special needs (3rd ed)*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai).